

מגדל עוז שבגוש עציון

יוסי מלול - משק הבקר והחלב

רפת מגדל עוז, צעירה יחסית, שממוקמת באזור טופוגרפי עם חורף קשה מאוד וקיץ נעים. על אף הבעיות שהחורף מעמיד בפני הצוות, מגיעים לתוצאות חלב מרשימות מאוד וגם להישגים כלכליים נאים - סיפורה של רפת על ההר הגבוה

המרכז, עוזי כוכבא שמח מאוד לפרוש בהרחבה ובגילוי לב, על כל מה שקורה בקיבוץ, ברפת וגם בהתפתחות האישית שלו.

יישוב בהר חברון

מגדל עוז הוא קיבוץ שנמצא בגוש עציון בהר חברון כ-9 ק"מ מדרום מערב לבית לחם. ב-1977 פרס ורבין חתמו על הקמתו במסגרת חיזוק גוש עציון, שאז היו בו שני קיבוצים (כפר עציון וראש צורים), אלון שבות ואלעזר. כיום יש בגוש עציון מגוון יישובים וביניהם העיר אפרת, שלושת הקיבוצים, ויישובים קהילתיים כדוגמת אלון-שבות, אלעזר, נוקדים ועוד.

את הקיבוץ הקימו קבוצת בני קיבוצים מהקיבוץ הדתי, שהיו בשנת שירות והתגבשו בכפר עציון, ושני גרעיני נח"ל שהיו מיועדים לקבוצת יבנה ולעין צורים, עשו שינוי ייעוד והגיעו למגדל עוז. כיום, חיים בקיבוץ כ-40 משפחות חברים וכעשרים רווקים (בעיקר בני הקיבוץ). כמו כן, משכירים דירות לכ-10 משפחות של תושבים. גוש

רפת מגדל עוז הגיעה לספק את הסקרנות לראות רפת במקום רחוק יחסית, גבוה יחסית, סביבה מורכבת יחסית, שאף מגיעה לתוצאות מקצועיות גבוהות בספר העדר. מניע נוסף היה הידיעה שמרכז הרפת קיבל לאחרונה תואר דוקטור באוניברסיטה העברית. לא בכל יום, יש ברפת מנהל עם תואר שלישי ואלה הן סיבות מספקות להגיע לגוש עציון. כשזה מתחבר עם פגישת פורום תאי רביצה ברפת ראש צורים השכנה, אז יש גם הזדמנות משולבת והמפגש היה נעים ומיוחד מאוד.

גובה - 960 מ', חורף קר, לח, גשום - 500 מ"מ. כמעט בכל חורף יורד שלג, ולעתים הוא נערם לגובה של 30-40 ס"מ. במקרים אלה נחסמים הכבישים, וצריך לדאוג לאוכל ל-3 ימים, כך הדבר גם עם הובלת החלב

הכניסה לרפת מגדל עוז - כך ראוי בכל רפת

גוש עציון נמצא בהר חברון ועשיר במוסדות אקדמיים ותורניים

מקבלים מזון מיבנה ו"אוכלים את המנה של אתמול"

הריפודים לא עזרו, הפרות הגיעו מלוכלכות לחליבה ונאלצנו לשטוף את עטיני הפרות.

הקיץ, עולם אחר - יבש, נעים, לילות קרירים לרוב. עוזי הוריד את רמת הצינון לפעמיים ביום, למעט ימים בודדים של שרבים קשים.

תנאי האקלים הגדירו את צרכי הבנייה (שנת 1991). תכנון של **רונו פיינגבאום** - 7.5 דונם גרפת. במפנה הדרומי והדרום מערבי סגרו עם קירות ודלתות, כולל פנלים למניעת שלג. "כיום שוקלים התקנת וילון נייד כדי לחסום את הגשם והשלג."

ייצור - 250 חולבות שמייצרות 2.9 מ' ליטר. בזכות האקלים המיוחד, מייצרים יותר חלב בקיץ מהחורף. המגבלה להגדלת הייצור היא שיכון בפרות ובעגלות.

השקיעו הרבה ברפורמה, הוסיפו מאצרות, גורפים ובור שיקוע.

תנובת החלב - גבוהה, מקום 33 בליגה הארצית, 2008 (מקום 12 ב-2007), ייצור גבוה מאוד בקיץ, בהשוואה לאזורים אחרים.

הזנה - מקבלים את כל המנות ממרכז מזון יבנה, למעט חציר וקש ל-7 חודשים בחורף. המנה מגיעה 4 פעמים בשבוע. "מחלקים את האוכל שהגיע אתמול", הרפתנים מרוצים מההזנה. יש פחת של כ-4%. ליונקייה, מקבלים בשקים.

- עיצון עתיר מוסדות אקדמיים תורניים ואולפנות, ועובדה זאת, יחד עם הקרבה לירושלים (15 דקות נסיעה) גורמת למשיכת התושבים ליישוב. החברים מתפרנסים ממגוון פעילויות:
- 1/3 מהחברים עובדים בחוץ.
- מפעל שמייצר פנלים מוארים (לוחות תצוגה) למטוסים ומעסיק 60 איש, מתוכם 20 חברים. זהו המפעל הגדול בגוש ובשנים האחרונות מצליח ומתפתח יפה.
- הרפת - 2.9 מיליון ליטר, 3 חברים עובדים בה וזה משתנה בין השנים.
- לולים שמוחכרים ל"יפה הוד" (שותפות בין כפר עיצון לקבוצת יבנה).
- גד"ש עיצון - משותף לשלושת הקיבוצים בגוש, ולרשותו כ-16,000 דונם. כשליש מהשטחים הינם שטחי בעל, ושטחי השלחין נמצאים ליד כפר הנוער "קדמה" שליד תימורים.
- מטע נשירים - בהסבה לכרם יין.
- המשק משתפר בשנים האחרונות לאחר משבר גדול שהיה לפני 5 שנים.
- הקיבוץ עדיין שיתופי מאוד - החברים שבעי רצון מהקיבוץ והמפעילות המשותפת.

הרפת ומיקומה הטופוגרפי

תנאי האקלים - גובה - 960 מ', חורף קר, לח, גשום - 500 מ"מ. כמעט בכל חורף יורד שלג, ולעיתים הוא נערם לגובה של 30-40 ס"מ. במקרים אלה נחסמים הכבישים, וצריך לדאוג לאוכל ל-3 ימים, כך הדבר גם עם הובלת החלב. החדירה של השלג לרפת יוצרת בעיות קשות, כגון חסימת הדרך למלונות היונקים, שמקשה על ההגמעה.

"הבעיה העיקרית היא חדירת השלג 10-15 מ' פנימה אל תוך המרבצים, ואח"כ הוא מפשיר. הפרות לא רובצות על השלג והשטח מצטמצם. הכול רטוב ושולוליות ענק בתוך המרבץ (לא היה מצב של קפיאת מים).

מקבלים את כל המנות ממרכז מזון יבנה, למעט חציר וקש ל-7 חודשים בחורף. המנה מגיעה 4 פעמים בשבוע. "מחלקים את האוכל שהגיע אתמול", הרפתנים מרוצים מההזנה

בגלל האקלים, הרפת סגורה בצדדים הפונים לגשם ולשלג

רפת מגדל עוז	סיכום 2008
מקום בטבלה	33 מתוך 162
מספר פרות	253
תנובת חלב	12,436
תנובת חמ"מ	12,604
שומן, אחוז	3.59
חלבון, אחוז	3.19
תאים סומטיים	179

רפת מגדל עוז היא דוגמה לרפת שמתמודדת עם חורף קשה מאוד שמלווה בשלג כבד, ומצליחה להגיע להישגים יפים בתחומים המקצועיים, והולכת ומשתפרת בתוצאותיה הכלכליות

יש שלשולים ביונקיה, הפלות לא מעטות, בעיקר בגלל נאוספורה, כי יש הרבה כלבים ושועלים.
זבל - מאצרות לשבועיים ברוטו. מובילים את הזבל (לאחר מיצוקו) לאתר הקומפוסט של רפת מעון-כרמל.
 הרפת מתכננת עוד השקעות בבנייה נוספת לפרות ולעגלות, בית חולים נפרד ושיפור ברווחת הפרה.

רפת מגדל עוז היא דוגמה לרפת שמתמודדת עם חורף קשה מאוד שמלווה בשלג כבד, ומצליחה להגיע להישגים יפים בתחומים המקצועיים, והולכת ומשתפרת בתוצאותיה הכלכליות. ■

צוות - בבעיה לאורך השנים. מתחלף כל הזמן ויוצר קשיים של רציפות ואחידות.
 כל החברים והנערים מגיל כיתה ט' שותפים לחליבת ערב עם חבר צוות, יש 40 תורנים (קיבוץ שיתופי, כאמור) שמשובצים על ידי חבר בקיבוץ שמכין את הרשימה.
חליבת שבת - עובד תאילנדי (מצוות המטע) ותורן שמביא פרות. אין מנגנון שבת. בחגים חולבים רק תאילנדים.
 טיפוח - עובד עם "שיאון" בלבד, מרוצה מהתוצאות.
רפואה - בעיקר דלקות עטין. הרפת בריאה - אין צליעות. יש מחלות רחם אחרי המלטה, בעיקר בעגלות.

צוות רפת מגדל עוז - עוזי עומד במרכז

היכולת של הקיבוץ השיתופי לאפשר לחבר להשתלם, להשכיל ולהתקדם ותרומתו של החבר במעגלי החיים של הקיבוץ - המקרה הקלסי של עוזי כוכבא במגדל עוז

עוזי כוכבא, בן 51, אב לחמישה ילדים, קיבל לאחרונה תואר שלישי, ולרפת הגיע די באקראי. "למדתי לתואר ראשון במדעי-החיים - ביולוגיה, באוניברסיטה הפתוחה (במשך כ-10 שנים) תוך כדי עבודה בגד"ש. לאחר מכן הייתי מנהל יחידה לייצור זרעי כלניות בקיבוץ. במועצת הפרחים הציעו לי מלגת לימודים לתואר שני, מתוך כוונה שמישהו יהווה דור המשך לחוקרת וותיקה של כלניות. למדתי גנטיקה בגבעת רם בירושלים ועבודת מוסמך עשיתי בוולקני על גנטיקה בכלניות. באותה תקופה שבתי לעבוד בגד"ש, במקביל ללימודים, וזה לקח 4 שנים.

לאחר קבלת התואר השני נתבקשתי ע"י הקיבוץ להיכנס ולעבוד בלול, וכך היה. לאחר כשלוש שנים הציעו לי לעשות דוקטורט, והקיבוץ נעתר, כי קיבלתי מלגת קיום מהחוקר. אחרי שנתיים וחצי אינטנסיביות במעבדה סיימתי את עיקר עבודת הדוקטורט שלי, שהנושא שלו היה - "ניתוח מבני של חלבוני ממברנה אינטגרליים", אם כי הגשת העבודה הייתה לאחר 5 שנים נוספות. המחקר התבצע במחלקה לביוכימיה ונחשב כמחקר בסיסי.

במהלך הדוקטורט התבקשתי ע"י הקיבוץ להיכנס לעבודה ברפת - "כדי להחזיר את הענף לידי החברים" - וכך עשיתי.
 עוזי נכנס לרפת במלוא כוחו ומשקיע בו הרבה אהבה ולמידה והתוצאות מוכיחות את ההתייחסות. ■